

FOLK OG LAND

Nr. 30 - 5. årg.

Lørdag 8. September 1956

Løssalg 50 øre

Hafskjold avløst av Utheim

Forbundet holdt møte — Landsledermøte for 1956 — i Oslo onsdag den 29. august. Ca. 150 av Forbundets medlemmer møtte.

Etter at styret hadde avgitt sin årsberetning og en rekke aktuelle spørsmål — bl. a. «avissaken» — var blitt drøftet, foretokes valg på medlemmer av styret istedetfor de som ifølge vedtektene skulle tre ut.

Forbundets formann siden 1952, bonde Anders Hafskjold og varaformannen, bonde Tore Bergstøl, hadde begge frasagt seg gjenvalg til disse verv, men etter tallrike henvendelser erklærte seg villige til å bli stående som medlemmer av styret.

Valgene fikk følgende utvalg:

Formann: Bonde Eystein Utheim, Lø gård pr. Steinkjer.

Varaformann: Disponent Sigurd Abusdal, Oslo.

Styremedlemmer forøvrig: Anders Hafskjold, Grette gård, Lier.

Varamann: Jon Skatvold, Skatval.

Anders Skogstad, Spongdal, pr. Trondheim. Varamann: Inge Dethlie, Oppdal.

Erling Kvadsheim, Stavan-ger. Varamann: Jørgen Bakke, Mysen.

Johan Fineide, Finneidfjord. Varamann: O. J. Lie, Romedal.

Thoralf Gjølberg, Rygge. Varamann: Ingv. Tangeland, Eidsberg.

Gjenstående medlemmer: Tore Bergstøl, Straumen i Nore. Varamann: R. Gjessing, Drammen.

Arthur Lodding, Kløfta.

Bonde Eystein Utheim, vår nye formann, er 63 år (f. 8. 11. 93), og eier av gården Lø i Sparbu, som han overtok etter sin far i 1919. Etter real-skole tok han 1915 eksamen ved Steinkjer skogskole og ble agronom fra Mære 1917. Medlem av herredstyret i Sparbu 1926, ordfører 1929—31, og fra 1937, var dertil

formann for styret i det landskjente Steinkjer Meieri og sto også for gjenoppbygningen etter ødeleggelsene i Steinkjer 1940. Videre har han bl. a. vært mangeårig formann for styret i Sparebanken i Sparbu (1928—45). Er gift og har to barn. Da krigen var slutt ble Utheim for sitt oppfren-de arbeide for folk og samfund meget ille belønnet, han

Det menneskesyn, som vinner de farvede folk, vil vinne fremtiden

Et vektigt innlegg i Europadebatten

Forfatteren forstander Paul Engberg har i Åbenrå Rotaryklubb holdt et foredrag om Norden og Europa, hvis hovedtanker vi her bringer i sammentrengt form.

Engbergs tanker om denne sterkt aktuelle sak er verdifulle, fordi han utvetydig fremhever åndens gjerning, hvor ellers kropp, tall og dollars pleier å veie mest.

«Vi trenger», sa Engberg, «til å få tanken om Norden utdypet og dernest Europatanken».

En av grunnene til, at det er så svært å få Norge med i et virkelig nordisk og europeisk fellesskap er, at Norge har opplevd unionsaken, dels i forening med Danmark og senere med Sverige. Der sitter nordmennenes vegring ved i å være med motiver av følelsesmessig karakter. Disse motiver må man regne med som en realitet, også når de gir seg for oss merkelige utslag, som når Norge forkaster det sprog, som Bjørnson og Ibsen skrev sine verker på, og velger deres eget norske sprog. Dette er i virkeligheten Norges måte å finne seg selv på. En parallell ser vi i Finland, hvor det svenske mer og mer fortren- ges og sprog og seder, bortsett fra Ålandsøene og noen kvet-

Noe lignende kan vi iakttå med mange av færingenes bestrevelser. Man kunne godt ha vist det storsinn fra den danske regjeringens side, at man hadde latt den ene av de 16 representanter, som folketinget sender til «Nordisk Råd», være en færing. Færingene har dog to representanter i tinget. Og denne gestus hadde betydd en god mulighet for Færøene til å komme i et positivt forhold til den nordiske tanke.

Europatanken.

Det er ikke nok å være nasjonal. Nasjonalfølelsen må gjennomtrenges av noe større, noe jeg her vil kalle det universelle.

Mindretallene har bidratt til å få oss til å vise frisinn. Vi bør takke for, at der finnes et mindretall i Sønderjylland. På lignende måte forholder det seg med Færøene, liksom Finland også bør være takknemlig for sitt svenske mindretall. Gjennom disse mindretall har vi en god sjangse for å «oppdras» til å vise storsinn.

Den dag vil være en gledelig dag, hvor det går opp for tyske regjeringer i Bonn og navnlig Kiel, at man bør takke for å ha et dansk mindret-

av landegrensene, den katolske kirke. f. eks., hvis makt var av åndelig, men også av politisk og økonomisk karakter.

Med renaissansen kom tanken om statenes uavhengighet.

Machiavelli's «Fyrten» er et akkompagnement til suverenitetstanken.

Suverenitetstanken avlede stormaktstanken, som så igjen avfødte Europatanken.

Europatanken ble en yndlingsidé for både Napoleon og Hitler. Denne form for Europatanke fyller oss med avsky.

På kunstens område grep renaissansen tilbake til Grekenland, men på statens område var det romerriket, som ble forbilde renaissansen.

De to særpregede historikere, Grundtvig og Toynbee betrakter begge romerriket med stor forakt.

Toynbee kaller romerriket for et oppyntet lik i en kalket grav.

Når man fra tysk side erklærer, at en bevegelse som den der finner sted i Sydslesvig, strider mot Europatanken, så svarer vi, at hvis Europatanken går ut på, at de enkelte mindretall skal knuses for å gå opp i en stor helhet, eventuelt med felles sprog, så må vi ta skarp avstand, jfr. de fortalere for

Suez - og den politiske bakgrunn

Ved P. D.

I forbindelse med opprettelsen av en «Nasjonal Frigjøringsarme»

i Egypt ble det avfyrt fire «symbolske skudd»: Ett for imperialismen, ett for Israel, ett for England, og ett for Frankrike. Egypts fire hovedfiender».

De hese krigsrop som fulgte på Egypts nasjonalisering av Suezkanalen avslørte på nytt den gamle imperialismens sanne ansikt og vakte forferdelse i store deler av verden — også blant Englands prøvede venner. Ifølge britisk-franske anklager var statsminister Abdul Gamal Nasser med ett blitt en slags «Hitler-trussel» mot verdensfreden og verdensdemokratiet.

Hva var egentlig skjedd?

Det samme som er hendt i andre land etter krigen, selv i Storbritannia: at staten nasjonaliserer privat eiendom mot innløsning av aksjene til gjeldende kurs. Samtidig fortsatte trafikken gjennom Suezkanalen uhindret, ja den egyptiske regjering opphevet til og med de i åtte år anvendte restriksjoner overfor skip som fører varer til og fra Israel.

Etter den første voldsomme reaksjon i pressen er det imidlertid blitt innrømmet at det ikke er noe folkerettslig grunnlag for en militær aksjon mot Egypt og således heller ikke for økonomiske sanksjoner gjennom FN. Nasjonaliseringen er ikke rettsstridig. Kanalselskapet har nemlig

Erling Kvadsheim, Stavanger. Varamann: Jørgen Bakke, Mysen. En norsk Okkupasjonshistoriker. Johan Fineide, Finneidfjord. Varamann: O. J. Lie, Romedal.

Thoralf Gjølberg, Rygge. Varamann: Ingv. Tangeland, Eidsberg.

Gjenstående medlemmer: Tore Bergstøl, Straumen i Nore. Varamann: R. Gjessing, Drammen.

Arthur Lodding, Kløfta. Varamann: Fru Bergliot Sæther, Oslo.

J. Engebretsen, Skien. Varamann: Sigbj. Dahl, Skien.

Halle N. Vinsand, Voss. Varamann: Odd Vik, Lier.

Ved møtets slutt bragte den fratredende formann, Anders Hafskjold, den tiltredende nye formann og varaformann sin hilsen, takket for det gode samarbeid i de år han hadde fungert som formann og ønsket Forbundet held og framgang i den kommende tid. Den nye formann, Eystein Utheim, takket og bragte til gjengjeld Anders Hafskjold Forbundets hyldelse og takk for det oppofrende arbeid han hadde nedlagt til dets beste i de år han hadde stått som leder.

Fra forsamlingen bragte deretter frøken Ellen Haugseth og fru Olga Bjoner en dypfølt og hjertevarm takk til Anders Hafskjold og uttalte sin tilfredshet med at han tross all opptatthet i sine private gjøremål hadde funnet å kunne avse tid til å fortsette som medlem av styret.

Landsledermøtet tok til kl. 10 form. og varte med en kort middagspause til kl. 19 aften.

Hvem har ansvaret

for at boligøden i Oslo på 12. året etter krigen fremdeles er høyst prekær?

OBOS har 11 000 medlemmer som er huslause, mange av dem må ennå vente i 7 år.

Bonde Eystein Utheim, vår nye formann, er 63 år (f. 8. 11. 93), og eier av gården Lø i Sparbu, som han overtok etter sin far i 1919. Etter real-skole tok han 1915 eksamen ved Steinkjer skogskole og ble agronom fra Mære 1917. Medlem av herredstyret i Sparbu 1926, ordfører 1929—31, og fra 1937, var dertil ordfører under okkupasjonsårene. Var i mange år en meget virksom og høyt verdsatt

Vet du det?

Hva er Boimondeau?
Se svar side 4.

formann for styret i det landskjente Steinkjer Meieri og sto også for gjenoppbygningen etter ødeleggelsene i Steinkjer 1940. Videre har han bl. a. vært mangeårig formann for styret i Sparebanken i Sparbu (1928—45). Er gift og har to barn. Da krigen var slutt ble Utheim for sitt oppofrende arbeide for folk og samfund meget ille belønnet, han fikk nemlig 4 års straffarbeide og en inndragning på 2,3 millioner kroner. Det siste ble det «rettet på», slik at staten ikke tok «mere» enn trehundreogennittitusen kroner fra den fredsæle og høyt aktede odelsbonde på Lø.

Nygaardsvold var en bra kar

Av Alexander Lange

Herr K. Torjesen har skrevet et inspirerende innlegg i nr. 28. — Han er uenig i at jeg i en liten notis kaller Johan Nygaardsvold en bra kar, til tross for regjeringen Nygaardsvolds forsømmelser og synder mot fedrelandet, og urettmessige, ja landsskadelige fremferd etter frigjørningen mot politiske motstandere. Disse må søkes tilintetgjort, men ikke minst fordi den senere leder av Nasjonal Samling — som forsvarsmann — i 1932 fikk Stortingets flertall til å godkjenne sin påvisning av visse folks farlige tiltak og anslag mot den norske stat, støttet av fremmed makt. Jeg henviser til «Dokumentasjon og referater fra Quisling-sakens behandling i Stortinget 1932».

Omtrent de samme folk — tildels Nygaardsvolds partikamerater, støttet av Fellesprogrammets borgerlige (i ly av fremmede bajonetter) og en skrekkslagen presse fikk den 24. oktober 1945 Vidkun Quisling skutt — etter en oppkonstruert, og på forhånd planlagt anklage og dom, angivelig for lignende forgåelser! Ringen var sluttet. Quislings dokumentasjoner hadde etset

seg ut i de rammedes sinn til dødsdommen over ham selv.

Dette er i grove trekk «rettsoppgjørets» indre mekanikk.

Den som ikke ser den beneveien fra Quislingsak I i 1932 til Quislingsak II i 1945 — forstår etter min oppfatning ingenting av det hele.

Nasjonal Samling hadde en annen mening enn Nygaardsvold om det som i vedkommende epoke tjente Norges vel! Men også NS herbergerte innen sine egne rekker noen få farlige folk som gjorde grove ting — enten på egne vegne, eller — bevisst eller ubevisst gikk motstanderens ærend! Slikt passerer den dag i dag.

Hva angår synet på Quisling og det han stelte med var Nygaardsvold i sine politiske

Den jenten som er verd sin vekt i gull, koster det alltid minst å invitere med ut.

L. B.

må man regne med som en realitet, også når de gir seg for oss merkelige utslag, som når Norge forkaster det sprog, som Bjørnson og Ibsen skrev sine verker på, og velger deres eget norske sprog. Dette er i virkeligheten Norges måte å finne seg selv på. En parallell ser vi i Finland, hvor det svenske mer og mer fortrennes og sprog og seder, bortsett fra Ålandsøene og noen kyststrekninger langs den botniske bukt, blir helt finskpreget. Denne fornorskning og forfinskning er disse to folks vei til å bli seg selv bevisst og dermed gjøre seg parat til hver med sitt særpreg å gå inn i felleskapet.

jylland. På lignende måte forholder det seg med Færøene, liksom Finnland også bør være takknemlig for sitt svenske mindretall. Gjennom disse mindretall har vi en god sjangse for å «oppdras» til å vise storsinn.

Den dag vil være en gledelig dag, hvor det går opp for tyske regjeringer i Bonn og navnlig Kiel, at man bør takke for å ha et dansk mindretall innenfor sine grenser. Sikkert en mulighet for å vise storsinn!

Vi bør kaste blikket på Europa, som ligger utenfor vår dør.

Det var en tid her i Europa, hvor det gikk tanker på tvers

for vårt land, og de farer som den allerede innebærer».

Imidlertid: Den stygge, valgtaktiske usannhet om Nygaardsvold kan jeg ikke se at NS noensinne berikket og beklaget. Utsagnet bidro til å drepe NS ved valget i 1933. (Partiet oppnådde ca. 27 000 stemmer, men intet mandat).

Statsminister Nygaardsvold var meget taus etter hjemkomsten fra London! Var det med blandede følelser han måtte erkjenne (for seg selv) i hvilken uanet god forfatning Norge befant seg — etter «nazistyre», britisk blokade, og etter i innpå 5 år ha måttet unnvære de rømtes innsiktsfulle bestyrelse? Flukten og emigrantlivets sterile sysler må ha naget Nygaardsvolds positive natur og voldt mange vonde våkenetter. Kanskje det da lyste med ildskrift for ham: Har Kongen og regjeringen bare reddet seg selv? (Og Kongen reddet regjeringen?)

Landsflukten alene og dens motiver er tema for doktoravhandling! Men den må NB være vitenskapelig vederhøftig, og ikke slik servil søtsup-

Jo lykkeligere du er desto hurtigere går tiden.
(Plinius den yngre).

grav.

Når man fra tysk side erklærer, at en bevegelse som den der finner sted i Sydslesvig, strider mot Europatanken, så svarer vi, at hvis Europatanken går ut på, at de enkelte mindretall skal knuses for å gå opp i en stor helhet, eventuelt med felles sprog, så må vi ta skarp avstand, jfr. de fortalere for Nordens enhet, som vil kunne

Forts. side 3

Naturen gir alle mennesker høve til å bli lykkelige, bare de forstår å benytte den.

Cludian.

pe som professoriske skodde-skrivere serverer . . .

Nygaardsvold likte aldeles ikke æreslønnen!

Det må heller ikke glemmes at han ikke ble englander i London. Heller ikke Koht. Kanskje Nygaardsvold på mørke dager følte seg som en slags gissel i London? Jeg siterer hans venn, utenriksminister, prof. Halvdan Koht pr. 1. 5. 1940:

«Kanskje vi berre kom til å bli som eit slag krigsfangar i London? sa eg til dei andre før vi skildest». «Vi hadde samla vonene om å ta att Trondheim, og det var noko av det siste Nygaardsvold sa til oss før vi skildest, at ga de allierte opp striden for Tr.heim, så hadde vi berre to ting å velja imellom: anten måtte vi gje opp heile striden vår og gjera forlik med Tyskland (men det vile vi vel snaut få) eller så fekk vi røma landet og berre halde oppe ei namnregjering utanlands». (Frå skanse til skanse, s. 105—6).

Nygaardsvold var varig rystet over for ham den gang uforståelig spede, britiske hjelp, «i de to måneder krigen varte» for å bruke hans egne ord i radiotalen fra London 25. juni 1940. (Norsk Kvitbok dok. nr. 29A).

Forts. side 4

opphevet til og med de i åtte år anvendte restriksjoner overfor skip som fører varer til og fra Israel.

Etter den første voldsomme reaksjon i pressen er det imidlertid blitt innrømmet at der ikke er noe folkerettslig grunnlag for en militær aksjon mot Egypt og således heller ikke for økonomiske sanksjoner gjennom FN. Nasjonaliseringen er ikke rettsstridig. Kanalselskapet har nemlig fra begynnelsen vært et Egyptisk selskap, registrert overensstemmende med egyptisk lov, og driften basert på egyptisk konsesjon. Om 12 år, altså i 1968, skulle selskapet under alle omstendigheter vært overdradd til den egyptiske stat uten vederlag. Mens Egypt i dag har erklært seg villig til å innløse aksjene til gjeldende kurs.

Det er komisk når det i England tales om Nassers angrep på «Britannias ære og interesser» og «livsviktige» behov. Har ikke også små nasjoner «livsviktige» behov, slik som for eksempel Egypt? Var det et mindre sjokk for Egypt at de engelsk-amerikanske løfter om finansiering av Asuandammen ble brutt uten varsel og uten begrunnelse, enn det sjokk den britiske regjering fikk ved meldingen om Egypt's nasjonalisering av Suez-kanalen? Er utbyggingen av Asuandammen mindre livsviktig for Egypt, enn oljen og fri passasje gjennom Suez-kanalen for England?

Mon det ikke hadde vært bedre om England hadde ventet med sin sabelrasling inntil der ble et faktisk grunnlag for protester eller militære aksjoner i FN regi, eller utenom?

Man må heller ikke glemme at bestemmelsen om «fri gjennomfart for alle nosjoners skip» er blitt brutt flere ganger av det britiskdominerte kanalselskap. Endog i britiske aviser er fremkommet sterk kritikk av det gamle selskapet, blant annet for å ha beholdt så meget av kanalinntektene at det har gått ut over vedlikehold og fornyelse av kanalen.

Det har derfor ikke vært lett for de to vestmakter å blåse til ny krig for sine spesielle interesser. Dessuten har både England

Forts. side 4

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Svenskeutredningens forfattere og — angriperne

Svenskeutredningen og rettsoppgjøret i Norge er som bekjent forfattet av svenske juridiske kapasiteter på det vitenskapelige plan.

Denne kjensgjerning sees ikke bestridt av noen. Selv ikke av utredningens norske angriperne, advokatene Knut Blom, Nordhus og Annæus Schjødt (den eldre).

Ingen av de svenske vitenskapsmenn var delaktige i det norske rettsoppgjør, som det så flatterende kalles. Det var derimot ovenstående norske angriperne av utredningen, og det i en meget kompromitterende grad.

Den for ettertidens dom kanskje mest utsatte er An-

næus Schjødt, som lot seg tvinge eller bedære til å ta aktoratet mot Quisling. Denne jurist har sannelig gått sirkelen rundt! Da han ble engasjert til i en utredning å forsvare Presidentskapets forhold i 1940, brukte han praktisk talt de samme forsvarsargumenter, som Quislings forsvarer, Henrik Bergh, anvendte i sitt bundsolide, tapre og blendende defensorat, som vil sikre hans navn mot glemsel i Norges rettshistorie.

Når skal svenskeutredningen bli behandlet av folk herhjemme som står på det samme vitenskapelige plan som dens svenske forfattere?

AL

Betal ikke av vanvare!

Til dem som fremdeles har uoppgjorte økonomiske krav fra det såkalte Erstatningsdirektoratet vil vi rette følgende henstilling:

Undersøk nøye i panteregistret når Erstatningsdirektoratet har foretatt eventuell utpantning. Vær oppmerksom på fristen i tvangslovens

§ 101. Hvis utpantningen er foretatt senere enn 1 år etter dommen er den ugyldig og kan ikke tjene som grunnlag for tvangsauksjon.

Vær også oppmerksom på bestemmelsen i tvangslovens § 99, hvorefter tvangsauksjon over løsøre ikke kan holdes hvis der er gått mer enn 5 år etter utleggsforretningen.

Vårt rike land

Statsgeolog Chr. Oftedal regner med at nye rike kislefelter i fjellområdene ved riksgrensen i Nord-Trøndelag vil bli påvist i nær framtid. Der er nemlig funnet metertykke kisleblokker en aldri har sett maken til her i landet.

Skarp lut

Dagens avis gikk i trykken torsdag. Neste nr. kommer lørdag 22. september. Vær ute i god tid med inserater og annonsetekster.

Norge og Grønland

Supplement til vår omtale av «Jopeter» i nr. 28.

Skipper Marø forteller at den danske kaptein Sørensen

Hvor lenge vil Norge seile med lik i lasten

«Hva er skjedd? Hva er vel hendt ombord? Hva er den gåtefulle grunn til trykket

som lamslo sinn og vilje, arm og ord? Er nød på ferde — noen forulykket?

Nei, ingenlunde. Allting går sin gang,

men uten håp og mot uten sang.

Og hvorfor? Jo fordi en lønlig tvil,

et ruke sniker seg foruten hvil

fra forlugaren og til aktermasten:

De tror vi seiler med et lik i lasten».

Ja så skrev Ibsen 1875, og situasjonen er nok den samme idag med lamslått sinn og vilje, arm og ord og med en lønlig tvil fra forlugaren og til aktermasten.

Vi har ingen tillit lenger hverken til landets regjering eller til våre myndigheter forøvrig og heller ikke til vårt rettsvesen eller til vår kirke, ja selv ikke til vår høyesterett, hvor nå endog er tilsatt som dommer — dommer i høyesterett — den mann, som har hovedansvaret for tilstanden for håndhe-

velsen av de ulovlige love og for gjennomføringen av det urettferdige rettsoppgjør med fullstendig tilsidesettelse av Norges grunnlov og det bærende prinsipp i enhver rettsstat (likhet for loven) og for kneblingen av det frie ord i en fri presse.

En av våre store rettslærde, professor Skeie skrev, at aldri før har vi hatt så rettsløse tilstande i vårt land, og de svenske rettslærde hevder, at rettsoppgjøret i Norge intet har med rett å gjøre, og dog sliter vi videre og lar alt gå sin gang, men uten håp og mot, og uten sang.

Titusener gode nordmenn er i dag med urette dømt for landssvik, andre vil nok med rette i sin tid bli dømt for både landssvik og rettsloshet og for sitt forhold både før, under og etter okkupasjonen. Hverken ordner, utnevnelser eller kongelig likfølge vil kunne redde dem fra det, men inntil da seiler Norge med lik i lasten til utrolig skade for land og folk.

Vi har desverre i dag ingen Vlotaire, Zola, Wergeland eller Bjørnson, som med vilje, evne og mot kunne gå inn for rett og rettferdighet og gjenopprettelse av rettsstaten Norge i folkets bevisst-

het med respekt for øvrighet, lov og dom. En historiens dom i sin tid makter ikke det, den forteller bare om tilstandene som var.

Ugla, pr. Trondheim, 26. aug. 1956.

ARNE HØEG.

Hvorfor er franskmennene så redde for Tyskland?

Okkupasjon, ordet har vært flittig brukt her til lands i de senere år, og spesielt er det makthaverne som i skrift og tale har forsøkt å innbille verden at den tyske okkupasjon av Norge har vært en redsel med standrett — utplyndringer — konsentrasjonsleire og attpå til arroganse fra okkupasjons side.

Etter denne korte innledning vil jeg berette et par trekk fra okkupasjonen av Tyskland — som nå går inn i sitt 12. år. Jeg har det fra tyskere og nordmenn som har vært med på den, vel og merke i vestsonen, — hvor man har propagandert med humanisme, demokrati og menneskerettigheter.

I vestsonen måtte man ikke bare avlevere våpen i privat eie men også fotoapparater og tollekniver. Radioapparatene fikk man visstnok for det meste tilbake, men av fotoapparater ble bare de billigste kassaapparater tilbakelevert.

Både i øst- og vestsonen påla forresten besetelsesmyndighetene at samtlige gate- og entrédører i by og land ikke måtte avlås om natten. Det ville ha vært noe å skilte med for våre norske helter. Man kan selv tenke seg hva en slik forordning innebar hvor grupper av polakker, tsjekkere og overløpere opptrådte som røverbander med okkupasjonsvelsignelse. Forøvrig kunne det også hende at disse bander arbeidet i ledtog med besetelses-troppene.

Nordmennene, som fikk være med å besette Nordheim/W har etterlatt seg et ille rykte. «De

Hvem har ansvaret

for at norske hvalfangere er stavnstunne? De blir forfulgt og straffet hvis de tar tjeneste i et fremmed land.

De som ikke fikk følge med på frammarsjen

(ikke fikk oppleve oppreisningen).

Forts. fra nr. 23.

Biskop O. J. B. Kvasnes, Høyland (Rogaland). Han døde på Tjøme.

Bonde Lars Osland, Høyland.

Bonde Lars Vatne, Soma, Sandnes.

Bonde Hover Lura, Høyland.

Kaptein Ørberg, Stavanger. Bonde Salve T. Tønnesland, Moisund.

Prost Halvor Devold.

Prost Sigurd Nes, Borge i Østfold.

Fru Ora Hansen, enke etter pastor Hansen.

Kåre Børresen, Oslo.

Bonde Adolf Rødland, varaordf. i Austad, Vest-Agder.

Bonde Torstein Ekeland, ordfører i Lyngdal. To av hans sønner var frontkjemper, den ene falt på østfronten.

Fyrmester Edvardsen, Lindesnes.

Karsten Anker, Drøbak.

Skipsfører Jensen, Drøbak.

Glassmesterr G. A. Larsen, Oslo.

Høyesterettsdommer Einar Hanssen (ikke NS). Han stemte mot dødsstraff og var en hederlig mann.

Rettelse: Navnet på bonde Gustav Tokvam, Vinstra, var på listen i nr. 18 skrevet galt, nemlig med a. Det rette er Tokvam. Han var Gudbrandsdalens mangeårige mesterskytter.

Vær vennlig å la det bli fart på ajourføringen av denne liste. Vi vil minnes våre døde med respekt og hengivenhet, og bør i det minste ha for hånden en fortegnelse, slik at vi får en samlet oversikt.

Selvbygger Ola Essa for retten i nær framtid

Den nye saken mot selvbyggeren Ole Essa fra Bamble skal opp til behandling for Bamble herredsrett i slutten av september får Varden opplyst.

Foruten Ole Essa skal også hans kamerat Thorelif Skaugen, stå til rette for sin byggevirkksomhet. Det var disse to som bygget den siste etapp.

Roosevelt får ansvar for Stillehavskrigen

En av Japans utenriksministere under krigen, Shige-

liggjort i nevnte bok som han fullførte i notats form bare

Vårt rike land

Statsgeolog Chr. Oftedal regner med at nye rike kislefelter i fjellområdene ved riksgrensen i Nord-Trøndelag vil bli påvist i nær framtid. Der er nemlig funnet metertykke kisleblokker en aldri har sett maken til her i landet.

Skarp lut

En kjent bonde i Åmot i Østerdalen, som vi engang i 1944 snakket med om Quisling, hadde usvikelig tro på fremtiden, men la til med innbitt salvelse: «Hvis tyskerne narrer ham skal faen ta' dom».

Vi kom i tanker om denne trolske formular da vi leste Politiken for 2. september, hvor redaktøren på lederplass behandlet lektor Jon Galster og hans Munchske dagbokopptegnelser om det påståtte Rostockmøte med Himmler — nylig offentliggjort i Galsters blad «9. April». Disse dagbokopptegnelser stemples av Politiken som historisk falsum.

Det er ikke fritt for at vi følger denne sak etter omtrent samme tankespor som da bonden i Åmot talte om våre okkuperteres operasjoner bak Quislings rygg. Hvis Galster har diktet opp dagboken så «skal faen ta ham». Men vi legger til at det forhåpentlig ikke vil gå Politiken bedre hvis det er en forhastet dom som bladet nå har felddt over Galster. Det er høyst merkelig at det skal være så svært for danskene å få en korrekt kartlegging av hva som gikk forut for den tyske besettelse av Danmark.

Først den 4. september forelå de trykte stenografiske referatene fra de siste møtene i Stortinget og dets avdelinger i vårseksjonen, som sluttet 24. juni. I Sverige og Danmark er referatene trykt dagen etterat møtet er holdt.

Sinne er en slags feber i hodet som alltid forlater oss svakere enn den fant oss.

William Penn.

Dagens avis gikk i trykken torsdag. Neste nr. kommer lørdag 22. september. Vær ute i god tid med inserater og annonsetekster.

Norge og Grønland

Supplement til vår omtale av «Jopeter» i nr. 28.

Skipper Marø forteller at den danske kaptein Sørensen på «Teisten» forlangte at nordmennene skulle forlate distriktet øyeblikkelig da han hørte deres ærend. På spørsmål fra Marø om han hadde noen myndighet til å gi en slik ordre, måtte Sørensen etter rådslagning med sine kolleger svare nei. Men han tok ikke sine ordre tilbake. På et høflig spørsmål fra Marø om det var høve til å undersøke «Jopeter», svarte Sørensen ordrett:

«Enhver som forsøker å gå ombord i «Jopeter» vil bli skutt».

Eter dette forlot de to nordmenn «Teisten» uten å ta farvel.

— At dansken ba om legitimasjon var også en fornærmelse. Han måtte vite at vi var den eneste norske ekspedisjonen på feltet, og vi førte norsk flagg. Slik som danskerne opptrådte, oppfører ikke gode naboer seg overfor hverandre sier Giæver til Arbeiderbladets korespondent i Ålesund.

Mellom venner

— Hva hjelper det at presten er god, hvis kjerka står tom? — I 1957 vil Tyskland arrangere en utstilling over temaet «Morgendagens bolig». Alle som er interessert i fremtidens by, ikke bare byggherrer og arkitekter, men også sinnssykeleger og psykiatere, er tilkalt. Her blir egne hjem kontra blokkbebyggelse belyst. En ny lov er på trappene, og egne hjem har prioritet. I 1958 vil Sveits arrangere en lignende utstilling. Den blir litt videregående, idet alt som angår

den skal opp til behandling for Bamble herredsrett i slutten av september får Varden opplyst.

Roosevelt får ansvar for Stillehavskrigen

En av Japans utenriksministere under krigen, Shigenom Togo, hevder i en bok som skal utgis i New York i nær framtid, at president Roosevelt og ikke Japan var ansvarlig for Stillehavskrigen som begynte med angrepet på Pearl Harbor i desember 1941. Togos beretning om de feilslåtte amerikansk-japanske forhandlingene før Pearl Harbor vil bli offentliggjort i nevnte bok som han fullførte i notats form bare et par dager før han døde i krigsfangenskap i 1950.

Togo hevder at Washington med overlegg saboterte de amerikansk-japanske forhandlinger og dermed gjorde krigen unngåelig. Han sier også at president Roosevelt la sitt hode i bløt for å finne hvordan han best skulle få lurt Japan til å løse det første skuddet.

kvinnen kommer med på utstillingen.

— Det er mulig at referater fra Stortinget heretter vil foreligge trykt 3—4 dager etter at møtene er holdt.

— Eie gode Lillemor Østvig, Oslo, sang som en nattegal i NRK i kveldsprogrammet 4. september.

— Egypt har begynt å stemple all utgående post med følgende slagord: «Fri gjennomfart i Suez-kanalen garanteres».

— Geburg Aasland har tatt avskjed i Ullern kirke. Han var blant dem som var med å vinne den 2. verdenskrig.

— Hurumlandet anses best egnet for den planlagte fjernsynsender.

— Svenskene kjøpte i fjor 5 mill. kilo norsk margarin.

— Oslo: Skyskraperbygget ved Majorstua skyter i været.

— Vår bilpark økte i 1. halvår med 10 163 vogner.

— India: Bare i juli døde 1200 mennesker av kolera.

— Norge har 700 registrerte narkotikere.

— I Chicago planlegges et bygg på 510 etasjer (!)

— Det nøytrale Burma har de siste uker mistet betydelige landområder langs grensen til Kina.

— Sovjet har gjenopptatt prøvene med atomvåpen.

gen, stå til rette for sin byggevirkosomhet. Det var disse to som bygget den siste etappen.

liggjort i nevnte bok som han fullførte i notats form bare et par dager før han døde i krigsfangenskap i 1950.

Togo hevder at Washington med overlegg saboterte de amerikansk-japanske forhandlinger og dermed gjorde krigen unngåelig. Han sier også at president Roosevelt la sitt hode i bløt for å finne hvordan han best skulle få lurt Japan til å løse det første skuddet.

Terminliste

17. september: General Gruenther til Oslo.

19. september: Vitneavhøring i New York i saken ang. «Andrea Doria».

24.—25. oktober: Det franske folketheater gjester Oslo.

24. november: Flere av de innledende kamper ved den olympiske fotballturnering.

25. november: Tyskland—Sovjet møtes i samme turnering.

Disponent Storjohann, Säfle, Sverige, holdt i sin fødeby Bergen for ca. 30 år siden et kåseri om opplevelser i sitt nye fedreland. Som andre bergensere i 1880 årene tok han sin første jobb hos en større godseier. Eneste form for regnskap var at forvalteren hver nyttårskveld la 20 000 riksdaler på bordet uten kommentar.

Men så kom det nye skattebestemmelser med plikt til å holde regnskap. Første år var der underskudd og forvalteren var mørk i hu da han stakk innom nyttårskvelde med rapport.

«Men jag har nog 20 000 daler til godsägaren ändå,» sa forvalteren.

er by og land måtte måtte avlases om natten. Det ville ha vært noe å skilte med for våre norske helter. Man kan selv tenke seg hva en slik forordning innebar hvor grupper av polakker, tsjekkere og overløperer opptrådte som røverbander med okkuperens velsignelse. Forøvrig kunne det også hende at disse bander arbeidet i ledtog med besettelsestroppene.

Nordmennene, som fikk være med å besette Nordheim/W har etterlatt seg et ille rykte. «De var de verste av alle» — slik uttrykte en vertshusholderske seg til en av mine venner som besøkte Nordheim. Drikk, svir og brutalitet var inntrykket de etterlot seg. Det fortelles at englenderne var like hissige etter klokken som sin våpenfelle Ivan. De engelske soldater var forundret over å finne en jevn god velstand i Tyskland og søkte forgjeves etter slumkvarterer.

Da franskmennene fikk være med å besette Tyskland, etter at kampene var opphørt, utløste dette en ren folkevandring til Rhinland og Sydtyskland. Barbeinte afrikanske «tropper» jabbet inn i de idylliske sydtyske byer, og i kjølvannet fulgte sivilistene. Disse siste var etter bagasjen å dømme (en bylt hengt på en stokk over skulderen) berme fra de franske storbyer, som sikkert med franske myndigheters billigelse og oppfordring søkte nye beiter. Det er selvsagt at disse horder søkte det beste kvarter. Forbausende fort fikk disse lasaroner tak i klær og utstyr og drev sitt spill med svartebørs — hvit slavehandel og verving til fremmedlegionen. Franskmennene rekvirerte for sine «tropper» kniv, ske og gaffel, tallerkener, kopper og glass av sivilbefolkningen. Med oppslag ble det kunngjort at innen den og den tid skulle enhver husstand levere det forlangte på bestemte steder, hvis ikke ville de hente det selv. De fikk hva de hadde forlangt men de gikk runden i ethvert hjem og tok med seg det de hadde lyst på. Det hente at franskmennene ved slike razziar ble så fortørnet over å finne et pent møbel eller stort flott speil at de brukte geværkolbene for å ødelegge dem.

I likhet med russerne begynte franskmennene med en systematisk rovdrift i de tyske skogene. I Bayern og Schwaben ble liene flere steder snauhugget. Alt av trevirke tok de med seg, selv trær i parkene fikk ikke stå i fred. Tømmeret solgte de til Sveits. De kalte det krigsskades-

ca. 80 000 tyskere, og enda var der vel adskillige tusener i reserve i Nord-Afrika. De overlevende sloss i dag for demokratiet i Algerie. Slike forhold hersket, og hersker fremdeles mens politikere, geistlige og andre som vil stikke seg fram, skriker seg hese om menneskerettighetene, humanisme og kristendom.

De tyske krigsfanger som kom tilbake til hjemlandet etter opphold i de franske fange- og konsentrasjonsleire kan fortelle. Jeg har selv en slektning som satt i en samleleir for hjemvendte. De fanger som kom fra amerikanske fangeleire så godt ut, hadde bra klær og mange hade endog oppsparte arbeidspenger. Fanger fra engelske leire var det så som så med, noen hadde hatt det tålelig, mens andre så dårlig ut.

Samtlige fanger fra Frankrike var i en slik forfatning at selv herdede frontsoldater nærmest fikk et sjokk ved synet av stakkarene. Avmagret til skinnenet merker etter mishandlinger, upleide sår fra krigens dager var de kledd i sørgelige rester som engang hadde vært en uniform.

Er det så ikke forståelig at Frankrike sitter med hjertet i halsen og gruer for hevners dag, hevnen som de tror alle folk må være besjelet av slik som de selv.

Hvor lenge skal Frankrike ennå få holde på med å tyranisere sine medmennesker med leietroppers hjelp?

Mad.

Av et brev

Er glad for at telefonen avlyttes av Gestapos elever og Intelligence Service's norske underordnede. Kaninene (jfr. Morten Kruses kaniner hos Alexander L. Kielland) er i full akkevittet. Selvsagt er det hyggelig at skattepengene brukes til meget for få iblant, soleis mange båndopptakelser til fånyttes. Måtte de bli offentliggjort! Går Rønning Tønnesens Telegrafverket med stort underskudd helt fra 1945 trots blinkskuddet 21. 9. 1944? Da Hadland og Knut Knutson Fiane hadde ledelsen i TGV var det stort overskudd, trots krig og elendighet i verden.

Oslo 21. august 1956.

A. K. F.

Rettelse: Navnet på bonde Gustav Tokvam, Vinstra, var på listen i nr. 18 skrevet galt, nemlig med a. Det rette er Tokvam. Han var Gudbrandsdalens mangeårige mesterskytter.

Vær vennlig å la det bli fart på ajourføringen av denne liste. Vi vil minnes våre døde med respekt og hengivenhet, og bør i det minste ha for hånden en fortegnelse, slik at vi får en samlet oversikt.

Hvem har ansvaret

for at hoveriarbeide er lurt inn bakveien innen visse yrker i vårt land?

Bladet Farmand påtaler at alle kjøpmenn er tvunget til å kreve inn omsetningsavgift for Staten. De får ikke det minste igjen for det. En grossist har opplyst at han ifjor sommer hadde sittende 3 ligningsfolk som gikk igjennom hver eneste kundekonto. Det var ikke ham de skulle kontrollere, men grossistens kunder, kjøpmennene. De nøyde seg ikke bare med å gå igjennom de faste kunders konti, men kontrollerte også den såkalte «Diverse-konto» som omfatter tilfeldige enkeltsalg.

Grossisten fortalte at disse kontrollørene satt hos ham i 3 måneder. De var vel lønnet. De fikk statsautorisert revisors lønn, opplyste han, kr. 25.00 pr. time. Den gang var det bare irritasjon og forstyrrelser. Senere er det blitt til at grossistene selv skal gi opp tallene, endog pr. telefon. Denne oppgaveplikt (angiveri, sier noen) er pålagt ifølge den nye skattelov, og juristene sier at man må finne seg i det. Det er nå ikke vi så sikker på. Hvis indignasjonen bare ble sterk nok, måtte nok myndighetene trekke iland.

Det er samvittighetsfreden som er lykken over alt hva der kan kalles lykke, og som selv den bitreste nød kan besitte. H. Wergeland.

Umoral i ly av prevensjonen den store folkefare

I boken, som er et innlegg i debatten om prevensjon og fosterdrap, omtales innledningsvis vår kirkes standpunkt, og at enkelte teologer har et friere syn på prevensjonen som bl. a. den katolske kirke blankt avviser.

Når det, som hos oss, foretas mange avbrytelser av svangerskapet fører dette til at ikke få kvinner dør eller får varig skade etter inngrepet. Dette er følgen av den ville og syndige flukt fra faren og vanskelighetene. I tillegg til det kommer masse-drapene av barn. Slik ser faset ut når blindhet og vantro gjør sine beregninger.

Overalt merker vi i dag den intime forbindelse mellom umoral og prevensjon, og her kommer også alkoholen sterkt inn i bildet. Følgen er det store antall uønskede svangerskap, fosterdrapene, veneriske sykdommer og en rekke andre ulykker.

I hele Skandinavia arbeides det nå systematisk for folkeprevensjonen, bygget på vidtgående undervisning av unge og eldre som et hovedmiddel mot fosterdrapene. I Danmark og Sverige er det kommet ennå lengere enn hos oss.

For mer enn en menneskealder siden uttalte den kjente overlage August Koren at hvis fremtiden en gang kom til å innfri det inntil nå falske løfte om helt pålitelig prevensjon, så Gud bevare oss. Da ville den moralske tilstand bli mangedobbelte forverret. Gynnekologen Kristine Munch sier at opplysningen om de preventive midler, den lette adgang til å få disse og den stadig større bruk har ført til stigning i aborttallet.

Den samme erfaring hevdes

i Frankrike av bl. a. professor Paul Bureau i hans bok «Sedernes fordervelse». Han sier: «Den økende utbredelse av preventive midler følges alltid av et øket antall aborter».

Angående bekjempelsen av de veneriske sykdommer ved hjelp av preventive midler skriver en av våre militærleger: «Det er naive sjeler som tror at det går. Erfaringen viser det motsatte. Enten bruker man dem ikke fordi man er påvirket av alkohol — dette gjelder over halvparten av tilfellene, eller man vil bevisst ikke bruke dem. Forholdene blant okkupasjontroppene i Tyskland viste dette.»

De norske biskoper har uttalt: «Et særlig vakthold er nødvendig overfor sånt som gir seg ut for å være hjelp. Falsk hjelp er det f. eks. når en vil prøve å forebygge sykdom med anvisning som forutsetter umoral, og derfor fremmer den. Det falske ligger i at det ser ut som en lettelse og hjelp, men bare fører dypere inn i ulykken og dessuten lokker flere inn i den». Protesten mot Stortingets beslutning om utlevering av preventive midler til Tysklandsbrigaden fikk 400 000 underskrifter.

Hvordan er det mulig at de preventive midler som nedsetter faren for besvangring mer eller mindre og dermed barnetallet, samtidig øker fosterdrapene. Det er fordi disse midler øker umoralen og mest blant de unge, uerfarne og dermed antallet besvangringer. At eldre, erfarne og edruelige ektefolk kan drive prevensjon med større hell, endrer ikke forholdet for landet som helhet, så meget mer som stadig mange av dem går

til fosterdrap.

Et eget avsnitt er viet prevensjonen og de underutviklede land og de veier som ligger åpne for å skaffe mat til en økende befolkning. At folkenes forbund ser lyst på denne side av saken er viktig.

FOSTERDRAPENE

Læge-eden var oldtidens beste vern om barnet i mors liv. Dr. F. Grøn skriver: «Den Hippokratiske medisin er et av de skjønneste monumenter det gamle Hellas har etterlatt seg, og læge-eden er igjen som en funklende krystal i Corpus Hippocraticums fargerike mosaikk».

Den store forandring i synet på barnet kom imidlertid først ved kristendommen. Keiser Justinian 527—565, foreskrev at utsatte og forlatte barn skulle oppdrages av kirken og de verdslige myndigheter. Utsettelse på offentlig plass ble likestillet med mord. Allerede fra det 4. århundrede ble barn, som moren ikke kunne ta seg av innlevert til hittebarninstitusjonene. I motsetning til det har vi den sataniske trafikk som tåles i nordens kristne velferdsstater.

Da arbeiderregjeringen avløste regjeringen Mowinckel mottok den i arv dennes ulykkelige abortlov. Det norske folk må være stasminister Nygardsvold dypt takknemlig for at han henla «dette historiske dokument til belysning av en dekadent tid».

I alle år deretter er undergravningen av den kristne kjønns-moral blitt systematisk fortsatt utover hele vårt land i ly av prevensjonen. Samtidig er som nevnt fosterdrapene stadig øket.

Flere av våre leger — således dr. med. Harald Natvig, gynnekologene dr. Louise

svanet: «Mangel på ny arbeidskraft er Sveriges største sosiale problem». Centralstyret for det svenske lægeforbund erklærer at nåtidens drap på barn er vår tids sykdom.

Den danske abortkommission opplyser at den har overveiet hva som kan være årsaken til at den lovlige svangerskapsavbrytelse er steget fra 484 i 1930 til 5 031 i 1952 — dette i tillegg til de anslagsvis 12—13 000 ulovlige aborter. Angående de 5 031 sier kommisjonen bare at det ville være ønskelig at tallet kunne bli mindre. Det kan en i sannhet kalle betingelsesløs kapitulasjon.

Som en sterk virkende årsak til utglidningen peker professor dr. med. Rydberg på mentalitetsendringen hos kvinnene og lagene.

Forts. neste nr.

Melkeprisen som kasteball for in-deksreguleringen

Det er uheldig, hevder melkeorganisasjonen.

Det er meget uheldig og hensynsløst mot den befolkningsgruppe vi representerer at melkeprisen stadig brukes av myndighetene som en kasteball for regulering av leveomkostningsindeksen, skriver Norsk melkeproducenters landsforbund i et brev til Lønns- og prisdepartementet. Forbundet beklager også at bøndernes og melkeproducentenes organisasjoner er holdt helt utenfor ved den forberedende behandling av saken, og at de ennå ikke har fått noen underretning om saken.

Flere av våre leger — således dr. med. Harald Natvig, gynnekologene dr. Louise

For skuronna

Skurtreskere

Bolinder-Munktell

Treskeverk

Globus

Halmvifter

for treskeverk

Selvilleggere

for treskeverk

Hakkelsesmaskiner

med transportvifter

Halmputeanlegg

Alle forsendelser fraktfritt eller på rimeligste måte etter gjeldende bestemmelser.

Be om tilbud med spesial-brosjyrer.

Stedsagenter tilsettes på steder hvor jeg ikke er representert.

Gunnar Bradley

Bergen

Etabl. 1905

Inneh.: PER BRADLEY

Maskin- og støpegodsforretning

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

For fjellsprengning

Ama og Hydor kompressor Bøhler borrhammere Steinbit og Seco fjellbørr Pressluftslanger Kuplinger og slipeskiver Skytematter

Ammunisjonskasser

Deler for «Pionjar» fjellbørrhammer og «Bøhler» borrhammere

H. Snaprud & Co.

Kongsberg

Maskiner—Redskaper

Tlf. 885—248

HVER DRAPE SMØRER og

koster bare kr. 2.45 pr. l. —

men forlang brosjyre o.s.v.

A.S Continental

Oljecompani

Postboks 5141. Oslo N.V.

Spis i OBL

spisesalong i

NIELS JUELSGT. 31,

Hjemmelaget god mat.

tlf. 44 14 98.

Frontkjemper

med handelsskole og flere års praksis (som handelsbetjent). Har kjennskap til traktorer og landbruksmaskiner. Søger stilling hvor som helst. Eget husrom ønskelig. Bill. mrk. «Snarest mulig» til Folk og Land.

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

Oslo

For potethøsten

Risknusere

Underhaug

Potetopptakere

Aas — Jæren — Reime

Potetsortere

Globus — Haga, Hoell — Trønder

Ensileringskjeler

Bassøe (Halden) — Osby — Snøgg

Alle forsendelser fraktfritt eller på rimeligste måte etter gjeldende bestemmelser.

Be om tilbud med spesial-brosjyrer.

Stedsagenter tilsettes på steder hvor jeg ikke er representert.

Gunnar Bradley

Bergen

Etabl. 1905

Inneh.: PER BRADLEY

Maskin- og støpegodsforretning

Mjønvald Kafé

Brandbu, Hadeland

anbefales

SALONGER

sovesofaer, lenestoler, divaner og ellers alt i stoppede møbler. Jeg mottar også omstopning og trekning av møbler.

(Avbetaling innrømmes.)

Sig. Renberg

N. Storgt. 57, Drammen

Tlf. 4070.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 556129

ske løfte om helt pålitelig prevensjon, så Gud bevare oss. Da ville den moralske tilstand bli mangedobbelt forverret. Gynekologen Kristine Munch sier at opplysningen om de preventive midler, den lette adgang til å få disse og den stadig større bruk har ført til stigning i aborttallet.

Den samme erfaring hevdes

barnetallet, samtidig øker fosterdøpene. Det er fordi disse midler øker umoralen og mest blant de unge, uerfarne og dermed antallet besvangeringer. At eldre, erfarne og edruelige ektefolk kan drive prevensjon med større hell, endrer ikke forholdet for landet som helhet, så meget mer som stadig mange av dem går

Det menneskesyn —

Fort. fra side 1

se da forskjellig mindretals og landets særpreg for å skape et ensartet hele.

Oppgaven for oss er å tenke ens, når vi tenker mot nord og mot syd. Når vi krever frihet for våre mot syd, må vi yde samme frihet mot nord.

Nordens rikdom består i dens mangoldighet. På samme måte vil også Europas rikdom bestå i under enheten å fastholde mangfoldigheten.

En fruktbar parallell finnes i det britiske Commonwealth.

Hvilken linje skal vi velge å følge i den aktuelle situasjon med det europeiske samarbeide, som det finner sted i Strasbourg og Paris? Skal vi velge storstatslinjen eller Commonwealth?

Her finnes to retninger. Den ene *federalismen* som går inn for Europas forenede stater etter amerikansk mønster.

Den andre *funksjonalismen*, som ønsker at statene skal fungere sammen, samarbeide på en hel rekke områder, men la hvert land beholde sitt særpreg.

Amerikanerne ser helst federalismen. Vår innsats i historien er å bevare de enkelte folk. Skal vi oppgi nasjonalitetene, blir det nok de små folk, som må oppgi. Derimot har vi høy grad bruk for et kulturelt samarbeide. Vårt

nasjonale liv er ikke nok, det må gjennomstrømmes av universalisme.

Skal vi ha noe ut av en utveksling, må det være noe å utveksle.

Det er i verden i dag foruten de to stormakter, øst og vest, en tredje faktor, nemlig de fargede folk, som i dag opplever den nasjonale og folkelige vekkelse, som vi har lagt bak oss.

Det menneskesyn, som vinner de fargede folk, vil vinne fremtiden.

Det er det som russerne i dag gjennom sin charmoffen-siv i dag prøver på.

Viktigst for oss i Vesteuropa i dag er å bli våre idealer tro. Det er ennå viktigere enn å bli sterke militært.

Vesteuropa er blitt til på grunn av det kristne budskap, som sier, at alle mennesker er skapt av Gud med rett til frihet og til menneskeverdige vilkår.

Det som gjelder det enkelte menneske gjelder også folkene.

Ikke minst vi fra Norden har, om vi er våre idealer tro, et kristent budskap å bringe verden.

På denne linje har det gledet meg å møte også en tysk røst, nemlig professor Theodor Wilhelm fra Flensburg, sluttet Paul Engberg, «en røst, som taler til fordel for et levende Europa, et levende Norden».

for at han henla «dette historiske dokument til belysning av en dekadent tid».

I alle år deretter er undergravningen av den kristne kjønns-moral blitt systematisk fortsatt utover hele vårt land i ly av prevensjonen. Samtidig er som nevnt fosterdrapene stadig øket.

Flere av våre leger — således dr. med. Harald Natvig, gynekologene dr. Louise Isaksen, Kristine Munch o. a. — har med sterke ord skildret forholdet. Natvig skriver:

Aborttrafikken har i de senere år vært skrekkinngyldende, især har legenes virksomhet på området vært overveldende. I ethvert fall etter at straffelovskomiteen har fremlagt sine opplysninger foregår dette skred av vesentlig ulovlige aborter med regjeringens samt politi- og påtalemyndighetens fulle vitende. Respekten for gjeldende lov og rett er helt undergravet. Politi- og påtalemyndigheten har åpent erklært at de ikke på fyldestgjørende måte makter sin oppgave. Egentlig har avbrytelse av svangerskap ved læge på det vis vært helt uten administrativ kontroll hos oss gjennom lang tid, men slik som forholdene har utviklet seg, trenger vi nettopp hos oss en særskilt skarp kontroll. Det bør fra lovgivningens og administrasjonens side først og fremst treffes forholdsregler for å bringe lægene tilbake til en fornuftig medisinsk vurdering og til normal medisinsk virksomhet.

I Sverige er stillingen meget alvorlig; men innenriksdepartementets abortkomité prøver å trøste det svenske folk med at det ikke søker noen militær maktstilling, og den tror ikke at det vil dø ut om det tillater abort og nøyer seg med de barn som er ønsket.

av myndighetene som en kasseball for regulering av leveomkostningsindeksen, skriver Norske melkeprodusenters landsforbund i et brev til Lønns- og prisdepartementet. Forbundet beklager også at bøndernes og melkeprodusentenes organisasjoner er holdt helt utenfor ved den forberedende behandling av saken, og at de ennå ikke har fått noen underretning om saken direkte fra myndighetene.

Den sterke subsidiering av melken innebærer en stor fare for et tilbakeslag i avsetningen når subsidiene igjen engang blir opphevet, skriver forbundet. Melken er på forhånd meget billig for forbrukerne, billigere enn i noe annet land, til tross for at produksjonsomkostningene her i landet er langt større enn i de fleste andre land. Hvis det av hensyn til andre organisasjoners streikemakt av indeksmessige grunner er påkrevet å redusere melkeprisen, må det eneste fornuftige være å fjerne omsetningsavgiften for melk og melkeprodukter — en forenkling som lett kan gjennomføres. Landsforbundet protesterer mot den vilkårlige behandling melkepris-spørsmålet har fått ved denne anledning. I alle andre lignende tilfelle ville det opplagt måtte betraktes som en forhandlingssak, heter det.

Foredragsaften

i Gabelsgate 4 (ved Skillebekk), fredag den 7. september kl. 19.30.

Pastor LARS FRØYLAND:

«Det nasjonales plass i kristendommen».

Alle velkommen.

Arr.: Kristne Venner.

Redaksjonslokale til Folk og Land

ønskes på sentralt sted i Oslo.

Forslag og tilbud sendes til *red. Kringlebotn*.

Presslutttslanger
Kuplinger og slipeskiver
Skytematter
Ammunisjonskasser
Deler for «Pionjar»
fjellborrhammer
og «Bøhler» borhammer

H. Snaprud & Co. Kongsberg

Maskiner—Redskaper
Tlf. 885—248

Ønskested

Tilleie for solid ektepar eller enslige, to møbl. rom, med bad og water, adgang kjøkken.

Nær Lillehammer.

Henv. pr. brev til *red. Kringlebotn*.

Ved besøk i Egersund

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41. - Telefon 497

!

Det var ikke til å få sove for hysteriske hyl om natten. Første gang tenkte jeg med gru på hvilken av mine venninner det kunne være, som plutselig var dukket opp, og jeg ble virkelig lettet, da jeg hørte at det bare var et par skikkelige hyener, forteller grevinne Birthe Ahlefeldt-Laurvig om sine opplevelser under en safari i Afrika.

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

N. Storgt. 57, Drammen

Tlf. 4070.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 556129

Oslo

Husbestyrerinne

hotellfagutdannet, søker hus i Oslo eller omegn (ikke over 2 a 3 mils tog eller bussreise.) Påtar seg gjerne stell både for barn og voksne. Ønsker eventuelt selv å medbringe 1 voksen søster og 1 student. På komfort sees ikke.

Gertrud Parow,

c/o Anneliese Parow,

Gisle Johnsonsgt. 5,

Trondheim.

Den norska rättsuppgørelsen

(de svenske vitenskapsmännns hovedutredning om etterkrigsoppgjøret i Norge)

er nå å få kjøpt i Forbundets sekretariat, Kierschows gate 5, Oslo. Pris kr. 30.00 pr. ekspl. Boken kan også fåes tilsendt mot innsendelse av kr. 30.00 (+ kr. 0.60 til porto) til adr. Forbundet, postboks 3214, Oslo. Godhetsfullt unngå postoppkravs-bestillinger. Under de rådende forhold medfører dette et betydelig ekstrarbeid for ekspedisjonen.

Professor Sundbergs utdrag av hovedutredningen — «ekstrakte» — i norsk oversettelse fåes på tilsvarende måte for kr. 2.— pr. ekspl. Utdraget egner seg fortrinlig til spredning til kretser der kunnskap trenges. Send inn et beløp samt navnelister, så besørger vår ekspedisjon forsendelsen uten angivelse av rekvirentens navn. Prisen inkluderer i dette tilfelle også portoen.

FOLK OG LAND

Suez

Forts. fra side 1

og Frankrike har vært med på å underskrive bestemmelsene i FN om «at internasjonale konflikter skal løses ved forhandlinger». Denne gang løper således England og Frankrike risikoen for selv å bli stemplet som «angripere»

Hva er så det rent umiddelbare resultat av at vestmaktene har truet med krigsfly og kampfly? Ikke i forbindelse med Frankrikes krigerske operasjoner i Nord-Afrika, eller Englands militære operasjoner på Kypem, men overfor Egypt!

Egypt svarte med oppfordring til hellig krig.

Og det er ikke spøk i muhamedanske land. Den britisk-franske utfordring har ført til en ren eksplosjon av arabisk nasjonalisme og har gitt gjenklang i hele Midt-Østen.

Det er ikke bare våpenføre menn som strømmer til vervekontorene, men kvinner og barn. Alle slags våpen vil i tilfelle bli tatt i bruk. Videre overveier man total ødeleggelse av hele Suezkanalen heller enn på nytt å overlate den til fremmede eller senke et stort skip midt i kanalen og dermed blokere all trafikk. Dette er «folkets røst», ikke regjeringens. Fra andre arabiske land er det kommet tusler om ødeleggelse av oljeledningene, en mulighet nesten like skjebnesvange for England som en stengning av kanalen.

«Den brente jords taktikk» overveies. Da vil i tilfelle alle oljefelter og alt maskineri tilhørende vestmaktens selskaper stryke med. Fra det veldige oljefeltet *Bahrain* nederst i den Persiske bukt, Englands kanskje mest livsviktige oljesentrum, er kommet varsler om at hver eneste brite vil bli masakrert såfremt England går til aksjon på nytt.

Det har lyktes Frankrike og England og hisse opp gemyttene

storiens Nemesis at opprettelsen av staten Israel, med nærmere en million flyktninger, har ført til en samlet reisning innen den muhamedanske verden, hvor så megen innbyrdes strid rādde.

Statsminister *Eden* har sagt at han ikke ønsker krig mot Egypt, men bare mot statsminister *Nasser*.

Hans metode er vel kjent. Da England og Frankrike sendte ut sin krigserklæring 3. september 1939 mente de ålett ikke krig mot det tyske folk, men bare mot Hitler. Men masakrene av tyskere og tyskvennlige i forskjellige land, demonteringen og ødeleggelsen av tyske industrianlegg foruten lemlestingen av Tyskland selv etter krigen, viste at hensikten var en helt annen.

Kolonimaktene har som regel hatt en utpreget øyne til å sjalte ut eller uskadeliggjøre nasjonale ledere som har stått fram for å fri sitt land for fremmedvelde. Men det er blitt vanskeligere i vår tid, da en hel verdens øyne er rettet mot det som skjer og nasjonale frigjørelser fullbyrdes på løpende bånd i den gamle «koloniverden».

Det er forøvrig en meget alvorlig side ved kanalkonflikten at de krigerske tiltak overfor Egypt alarmerer alle folkeslag.

Bakom lurer *Moskva*, som hittil har tatt inn alle stikk i den pågående konflikt.

Rule Britannia

For alle som har interessert seg for britisk politikk og har fulgt med i den veldige maktkamp øyriket har ført gjennom århundrer for å tilrane seg verdens rikdommer for derigjennom å kunne hevde seg som «Verdens herrer» og verdenshandelens ledernasjon, kom ikke deres hysteriske reaksjon på Egypts nasjonalisering av Suezkanalen som noen overraskelse. — sin herskermentalitet tro tenkte England straks på

politikere. Men påstanden om at England er de små nasjoners beskytter, er grunnfalsk. Fra århundreder tilbake har engelsk politikk gått ut på å befeste sitt verdensherredømme — koste hva det koste ville: «Right or wrong, — my country!»

I «Times» for 19. aug. 1914 nevnes en uttalelse fra ca. år 1600 av britisk admiral, *Walter Raleigh*: «Den som behersker havet, behersker verdenshandelen, og den som behersker verdenshandelen, — ham tilhører alle denne verdens herligheter, ja, i virkeligheten verden selv».

En av våre mest kjente folkerettslærde skriver bl. a. om dette: «Britisk politikk har gått ut på å sikre seg herredømme over havet og dermed altså verdenshandelen som veg til «alle denne verdens herligheter, — ja, i virkeligheten verden selv». — Det må erkjennes at denne britiske politikk også har ført langt fram mot målet; mer enn fjerdeparten av klodens land har hørt under det britiske rike, og det den verdifulleste fjerdepart, — og havet med dets fraktprofitt har praktisk talt vært ikke langt fra Englands monopol. — Nøkkelen til rikdommen lå ganske visst i makten over havet. Men denne makt kunne ikke benyttes helt ut dersom det ble opprettet en liknende rettsorden over havet som til lands. Til lands måtte etter folkerett allerede i hundrer år privatpersoner være fredet med liv og eiendom. Men skulle den krigførende ikke ha adgang til å ta nestens skip og gods på havet, kunne krig opphøre å være lønnsom forretning. Dessuten ville der oppstå fare for at en annen stat kunne utvikle en flåte som besto konkurranse med England. — Mens folkerett til lands forbyr den krigførende å angripe motstanderens fredelige folk og bare gir rett til kamp mellom væpnede, har det til sjøs rådd full frihet for krigførende til å angripe motstandernes hele ikke væpnede nasjon og å øde

ledet Englands sjømilitære strategi, — at det har besatt alle de viktigste knutepunkter for verdenstrafikken — Gibraltar — Malta — Cypem — Suez — Aden — Kap gode Håp — Ceylon — Singapore — Kap Horn o.s.v. Og at det omvendt ikke har tålt at andre stater fikk støttepunkter for sin skipsfart. F. eks. forbød det Frankrike å innrømme Tyskland noen flåtestasjon i Marokko, forbød Spania å la Tyskland få en slik stasjon på de Baleariske øyer. At Tyskland fikk Tyrkias konsesjon på Bagdadbanen var en av Englands grunner til krigen i 1914».

Såvidt de autentiske uttalelser fra en av våre mest kjente folkerettslærde. — De viser tilfulle det dystre alternativ vår ventende veden stilles overfor hvis ikke Suezkanalkonflikten løses til Englands fulle tilfredshet. Kan man vente det på bakgrunn av Edens rabiate anngrep på den folkevalgte egyptiske statsminister, oberst *Nasser*, og Englands klare forsøk på å discriminere Egypt gjennom deres nasjonale fører?

Spørsmålet er brennende aktuelt. L. S.

England og Suezkanalen

Kanalkonflikten har atter bragt tankene til å kretse om storkrig.

Det kan være av interesse å minnes forhistorien til Englands interesse for Suezkanalen.

I sin bok, *Wärldstragediens År* av A. H.-g. gjengir forfatteren noen av sine notater fra vinteren 1944: «Forspillet til Egyptens underkuelse begynte i 1875, da England gjennom sin regjeringssjef jøden *Disraeli* for en spottpris sikret seg de 176 000 aksjer (i Suezkanalselskapet) som den insolvente khediv *Ismael*

Lange om Nygaardsvold

Forts. fra side 1

Ble han for sent innviet i den dengang store hemmelighet? At britene (og franskmennene) brukte Norae overfor Hitler som et avledende åte, som de med smart reissert lekasje av indiskresjoner, og med minst mulig militær innsats n a r r e t tyskerne til å besette.

Ovenstående kiensgierninger passer jo ikke med norske historieskriveres *overfalls-konstruksjon!* Nygaardsvold synes også å være hildet i den samme oppfatning i ovennevnte radiotale:

«Vi kan nå i et fritt land arbeide for Norges sak. Vi kan nå fritt si *overfallsmennene* den usminkede sannhet om sin opptreden og løgn både under og etter krigen».

For øvrig tyder hans uttrykk nr. 25. 6. 40 «etter krigen» på at han den gang hadde den riktige oppfatning at staten Norges krig — faktisk

Lær regjeringen å gå

Plakatkrigen før riksdagsvalget i Sverige den 16. september er i full gang.

Det sosialliberale folkepartis slagord er at dets program er holdbart, «Det holder». Høyres at man kan stole på partiet «Lita på Høgern». Emnene er de høye skatter, den store boligmangel, pensjoner og barnebidrag. På en plakat tvers over Kungsgatan står det: «Det er bruk for flere høyremenn i Riksdagen slik at du kan få nedsatt skatten».

Det bygges mindre i år enn i 1939, slår det sosiale folkeparti fast på en plakat, og på en annen plakat finnes det

og praktisk var slutt i og med den norske hovedkapitulasjon, i og med Administrasjonsrådets, den norske storindustri og handelsstands intense samarbeid med tyskerne.

Utviklet det seg hos Nygaardsvold en animositet mot britene? Skuldtes dette isåfall at han nå forsto forhistorien som førte til 9. april: at det var britene og franskmennene som hadde narret tyskerne til å engasjere seg i Norge med en så stor del av sin krigspotensial som mulig! Eller var han nå forhånd blitt innbilt at britene ville slå et tysk tiltak mot Norge ihjel med en gang? Forsto han nå at *Tornerosesøynen* i det norske forsvar nr. 9. april nasset britene glimrende? Et slagkraftig nøytralitetsvern kunne ha omstemt tyskerne slik at de ikke gikk i den britiske felle!

Iallfall er dette områder hvor den norske historiske forskning — uten kneskielv — må sette inn sin fulle kraft for å oppklare spillet bak kulissene om Norges skiebne i den annen verdenskrig.

Johan Scharffenberg har pekt på veien. Hvem tør gå den?

Har de allehånde hjemmefronter voldt statsministeren både sorg og sinne? Det heter iallfall i Nygaardsvolds beretning. «Men det har ikke alltid vært lett for regjeringen å avvære hvem som representerer hjemmefronten».

Hjemmefrontene var ikke få! De utførte vel ikke mange forstandlige og landsgavnlike handlinger, men innlot seg også på kriminalitet. De kalte seg selv illegale. Forbudt område for dem var jo storindustrien og det som okkupanten virkelig hadde bruk for! — Vi hadde hjemmefron-

Men hør fra «Menn i mørke», s. 171:

«Hva pokker gjorde det om Regjeringen i London. Ikke likte at vi forsynte oss med de pengene vi trengte? Hva pokker gjorde det om dette mystiske som kalte seg Hjemmefrontens ledelse mislikte at vi likviderte angivere på åpen gate?»

Dubiøs diaresjon?

Nygaardsvolds parti har kopiert foreløbig ca. 75 pst. av *Quislings* program. Det gjorde partiet rett i. Det er jo det beste program som er skrevet i Norge! Og hva bedre er: Arbeidernartiet kommer til å sette ut i livet det som I dag kan realiseres av hans program! Hvis de kan holde så noenlunde disiplin i rekkene — kan ikke partiet lengere distanseres? Snaðartiene har gjort selvmord? Det var den svenske *Quislings* drøm at *Hjorden* kunne gresse fredelig sammen . . . Og så kommer Arbeiderpartiet en dag til bitert å angre at det slaktet sin profet, som — for en viss årsaks skyld — irriterte Nygaardsvold så forferdelig.

Jeg beundrer like ut Nygaardsvold og hans parti for hva de har kunnet holde oppe av selvtukt og disiplin utad, fordi jeg nå i mange år har sett — hva folk som skriker om *fred, orden, rettferd* — kan greie å lage av utflukter fra de virkelige oppgaver — kan sette i gang av *synlia* krangel og tull, selvsagt godt inspirert hjulpet utenfra.

Hvordan *Johan Nygaardsvold* var som statsmann, hvorvidt han strakk til til i de svære begivenheter som ble kastet inn over Norge — det får ettertiden bedømme! De bedrevitende kritikere har jo allerede sagt at han ikke alltid gjorde en god figur. Hvent kan garantere at han hadde gjort det bedre i Nygaardsvolds sted?

Det lå noe menneskelig ekte og tillitvekkende over

noe skjult vilge til England som en stengning av kanalen.

«Den Store Okkupasjonen» overveies. Da vil i tilfelle alle oljefelter og alt maskineri tilhørende vestmaktens selskaper stryke med. Fra det voldige oljefelt *Bahrain* nederst i den Persiske bukt, Englands kanskje mest livsviktige oljesentrum, er kommet varsler om at hver eneste brite vil bli masakrert såfremt England går til aksjon på nytt.

Det har lyktes Frankrike og England og hisse opp gemyttene i den arabiske verden i den grad at araberne selv kan bli like eksplosive som oljen. Vestmaktens maktspråk har ført til et gløden- de hat mot *alle* hvite i det midtre og fjerne Østen.

Norske redere har så sant ingen grunn til å takke England for dets «faste» opptreden.

Det synes å være en slags hi-

Svar på spørsmålet side 1.

«Boimondeau» er i ferd med å bli et begrep i Frankrike. Det er egentlig navnet på en fabrikk som produserer urkasser og er en forkortelse for BOlliers MONtres (urkasser) du DeUphine. Når denne «institusjonen» får besøkende fra alle kanter av Frankrike, og fra utlandet, er det fordi den er noe langt mer enn en fabrikk. Det er et arbeidsfelleskap, en slags kooperativ enhet. Boimondeau er ikke bare skapt for å skaffe et utkomme til de som arbeider der, men målet er å skape forhold som gir menneskene anledning til å utfolde seg og utvikle seg på alle områder. Selv uttrykker de det slik: «Målet er ikke å produsere klokkekasser, men å skape mennesker». Boimondeau kan se tilbake på en beveget historie med vanskeligheter og kriser. Men ved 10-års jubileet for noen år siden kunne det slås fast at man var inne på en riktig vei, en vei som førte mot mål som var satt opp.

ge maktkamp øyriket har ført gjennom århundrer for å tilrane seg verdens rikdommer for derigjennom å kunne hevde seg som «Verdens herrer» og verdenshandelens ledernasjon, kom ikke deres hysteriske reaksjon på Egypts nasjonalisering av Suezkanalen som noen overraskelse. — sin herskermentalitet tro tenkte England straks på våpnenes makt og handlet deretter. Men tropestyrkene som ble sendt sydover viste seg denengang å være et like lite veloverveiet som upopulært sjakktrekk, og møttes selv av de mest vennligsinde stater med protest, som tvang England til å erklære, at det slett ikke var hensikten å bruke disse tropper mot Egypt! — Det latterlighetens skjær som avspeiles i denne påstand forsterkes ytterligere når statsminister Eden blottet seg i sin uttalelse om, at det ikke er *Egypt* Storbritannia har noe utestående med, men *oberst Nasser* må knuses! Ut fra britisk syn er det jo ikke vanskelig for utenforstående iakttakere å sette seg inn i det *hat* denne Egypts nye nasjonale fører og sterke mann må avføde. Dette på tross av at hans forslag bl. a. gjennom Indias representant i Londonkonferansen, *Krishna Menon* til løsning av Suezkonflikten er tvers igjennom hederlig og naturlig i sin konsekvens — like meget vis avis internasjonale interesser og krav, d. v. s. *berettigede krav*, som overfor Egypts egne nasjonale rettigheter. At Egypt måtte føle det discriminerende å bli satt under noe slags formynderskap i forbindelse med Suez, som *tilhører deres eget land*, burde være lett å forstå — ikke minst av engelske

Lykken løper like ofte etter oss, som vi etter den.

Seneca.

den krigførende ikke ha adgang til å ta nestens skip og gods på havet, kunne krig opphøre å være lønnsom forretning. Dessuten ville der oppstå fare for at en annen stat kunne utvikle en flåte som besto konkurranse med England. — — *Mens folkerett til lands forbyr den krigførende å angripe motstanderens fredelige folk og bare gir rett til kamp mellom vepnede, har det til sjøs rådd full frihet for krigførende til å angripe motstandernes hele ikke kjempende nasjon ved å søke å sulte den ut.*

— Denne kampform er visstnok den grusomste for *den angrepne*, men for *angriperen* er den både den fordelaktigste og minst blodige. Sådant «blokade»-krig har vært avgjørende f. eks. i gullkrigen mot boerne og likeledes for krigen mot Sentralmaktene 1914—18.

— Andre — visstnok alle siviliserte stater har protestert mot denne voldstilstand og krevd at det skulle opprettes en liknende folkerett til sjøs som til lands. Det har således U.S.A. gjennom halvannet hundre år og endog som Englands forbundsfelle under verdenskrigen: Kravet om havets frihet var oppstilt som det annet av Wilsons 14 punkter. — *Men England har alltid heftig motsatt seg det.* Deretter har de forskjellige stater søkt å beskytte seg mot å utslettes under Englands kriger — *det har i 350 år ført 115 kriger*, altså gjennomsnittlig hvet tredje år — ved å bygge seg flåte. England har da regelmessig kalt fram krig med slike stater, før de har rukket så langt i sine flåteustninger at de kunne ta en kamp opp med utsikt til seier. På det vis har England bekriget Portugal, Spania, Nederland, Frankrike, Norge, Danmark, (1801—1807) og Tyskland. «Times» for 1. aug. 1914 regner selv opp stater som England slik har bekriget under hensyn til disse interesser. Krigen i 1914 hadde sin hovedgrunn i Englands ønske om å knekke den tyske flåte, hva det foreligger avgjørende beviser for fra bl. a. den russiske ambassadør i London 1914. Og Tysklands flåtebygning skyldes igjen at det måtte beskytte sin innførelse av levnettsmidler. Det tilbød i 1912 England å stanse sin flåtebygging dersom England vilde anerkjenne privat eiendomsrett til sjøs. Men England avslo.

Det samme politiske mål har

lands interesse for Suezkanalen.

I sin bok, *Wärldstragedi-ens År* av A. H.-g, gjengir forfatteren noen av sine notater fra vinteren 1944: «Forspillet til Egyptens underkuelse begynte i 1875, da England gjennom sin regjeringssjef jøden Disraeli for en spottpris sikret seg de 176 000 aksjer (i Suezkanalselskapet) som den insolvente khediv Ismael av Egypten satt inne med. Dermed var sikret det første feste for det garn i hvilket England opprettet den nødvendige basis for sin Middelhavsflåte etter i 1878 å ha røvet øya fra den tyrkiske sultan, som nettopp da var bundet og maktesløs av russiske trusler. Siden kunne spillet programmessig gjennomføres med den engelske innblanding i Egyptens innenrikspolitik, som sluttet med det militært nødvendige bombardement av Alexandria den 11. juli 1882. Den engelske journalist Beamer taler om det brennende Alexandria som et Dantes Inferno og skildrer hvordan «ordenen» ble gjenopprettet ved innførelse av standrett, som hurtig fylte med lik den ene massegrav etter den andre. — Den okkupasjon som ble frukten av dette inngrep i Nillandets afærer, ble av lord Hartingdon innen parlamentet oppgitt å skulle være avsluttet etter seks måneder. Siden da ble Egypten offisielt lovt frigitt 92 ganger uten at det hindret lord Grey i 1911 å erklære i underhuset: «Vi kommer til fremtidig å bli værende i Egypten for å sivilisere nasjonen».

Da hadde «siviliseringen»

Man bør ikke bedømme en manns verdi etter hans egenskaper, men etter den bruk han gjør av dem.

La Rochefoucauld.

partiet «Lita på Høgnen». Emmene er de høye skatter, den store boligmangel, pensjoner og barnebidrag. På en plakat tvers over Kungsgatan står det: «Det er bruk for flere høyremenn i Riksdagen slik at du kan få nedsatt skatten».

Det bygges mindre i år enn i 1939, slår det sosiale folkparti fast på en plakat, og på en annen plakat finner vi et av denne spesielle krigs bedre slagord, idet det om den nåværende regjering heter: «Sitte kan de, men lær dem å gå!» Sosialdemokratene sier bare: «Bedre pensjoner, forhøyede barnebidrag», mens kommunistene gir dette emne en politisk dreining ved å si: «Mer til barna, mindre til generalene».

altså pågått atskillige desernier og gitt seg utslag som eksempelvis i lord Kitcheners behandling av sudaneserne etter slaget ved Omdurman. Om de der begåtte masakrer skrev i 1916 medlem av det egyptiske nasjonalparti dr. E. Eloui, at de kunne fullt likestilles med de massakrer engelskmennene foretok i Tel el Kebir, der tusener av egyptere ble slitt i stykker og kastet i Ismailiakanalen. — Hvordan friheten den dag i dag (1944) ser ut i den — først i 1922 og siden i 1936 — som uavhengig forkynte egyptiske staten, behøver her ikke å beskrives. Men om de norske studenter ville bry seg med å etterforske sine egyptiske kollegers erfaringer om hvorledes en nasjon, som sier seg å være frihetens forkjemper, finner det formålstjenlig — endog i fredstid å behandle universitetsalumner, som dristet seg til overfor okkupasjonsmakten å hevde nasjonale synspunkter, så skulle de finne at de kunne skatte seg lykkelige over å slippe å få sine gjerninger bedømt av en engelsk okkupasjonsmakt».

ter iallfall i Nygaardsvolds beretning. «Men det har ikke alltid vært lett for regjeringen å avgjøre hvem som representerer hjemmefronten».

Hjemmefrontene var ikke få! De utførte vel ikke mange forstandlige og landsgavnlige handlinger, men innlot seg også på kriminalitet. De kalte seg selv illegale. Forbudt område for dem var jo storindustrien og det som okkupanten virkelig hadde bruk for! — Vi hadde hjemmefrontene til Pål Berg (Quslings senere dommer), til Jens Chr. Hauge, Ferdinand Schjelderup, bror til den «samarbeidende» direktør Gunnar S. (Gjennom den berømte nemnda for industri og omsetning, med de tre forsvundne arkivskap). Vi har hjemmefrontene til Furubotn, Oswald Sund. Vi har det britiske spionagentur Lauritz Sand, den dag i dag blodtørstige Grinihelgen, «Norges mest torturerte mann» — som skylder tyskerne sin status, skylder Siegfried Fehmer livet! (Man tenke seg etterkrigsprofitør Sands skjebne under en britisk okkupasjon som tysk spion . . . Det hadde ikke blitt meget igjen av Sand til å henge St. Olav på!) Til slutt må ikke glemmes den allestedsnærværende og fraværende Gulosten from Norway. (Johannes S. Andersen). (Kfr. f. eks. det bestialske rovdrift på Raymond Colberg, og dra- pet på 2 tyske krigsfanger).

Under eksilet hadde de ovennevnte «hjemmefronter» vel ikke sjelden smertete statsministeren med folkerettsstridig, represalieskapende og landsskadelig raskap. Med tøv og maktsyke. Etter hans hjemkomst — med stillingsjakt og instriger . . . Han talte så tydelig han kunne om disse ting i september 1942 (Brandt II. s. 84—85):

Under de rådende forhold retter jeg en inntrængende appell til alle om å avholde seg fra individuelle aksjoner, som bare vil føre til skjerpet terror . . . Regjeringen ber alle landsmenn holde fast ved den linje som hittil har vært fulgt — og unngå hver ubesindig opptreden som bare vil bringe gode nordmenns liv og hele vår nasjonale sak i fare».

Hvordan Johan Nygaardsvold var som statsmann, hvorvidt han strakk til til i de svære begivenheter som ble kastet inn over Norge — det får ettertiden bedømme! De bedrevitende kritikere har jo allerede sagt at han ikke alltid gjorde en god figur. Hvem kan garantere at han hadde gjort det bedre i Nygaardsvolds sted?

Det lå noe menneskelig ekte og tillitvekkende over statsministeren! Koht beretter således at Nygaardsvold sa før de dro fra Norge: «Eg er for gamal til å gå på brygga no». (Fra skanse til skanse, s. 105).

Nygaardsvold var ingen gråtkvalt krokodille og søt-snakker, men *ækt* trønder og kaltes *Gubben!* Han var etter mitt skjønn en meget bra kar. Men han klarte ikke å stå imot skriket fra jungelen,

Under tvil kommer jeg nå med noe som må leses med skepsis: Kan det være noe i at Nygaardsvold bl. a. til Ystgaard (begge er jo døde) skal ha uttalt at han (N) av en viss person ble *narret* til å gå med på rettsoppgjøret? Nygaardsvold hadde tenkt seg at det ble tatt noen gullfasaner, ikke mer, sies det.

Når offentliggjør Kristian Nygaardsvold sin fars etterlatte notater? Interesserte henvises til Kristian Nygaardsvolds knallende artikkel i Arbeiderbladet for 7. november 1955.

Oslo, den 20. august 1956.
Alexander Lange.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt om- slag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.
Løssalgpris: 50 øre.

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.
Bruk postgirnr. 16450.
Sambandstrykkeriet Oslo